

[https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-310-5\(1\)-36](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-310-5(1)-36)

УДК: 336.62

Оксана ЛОПАТОВСЬКА

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

<https://orcid.org/0000-0002-9301-3833>

e-mail: oksana_v_1@ukr.net

Карина ПОНОМАРЬОВА

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

e-mail: karina180101@gmail.com

СУЧАСНА МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто визначені та охарактеризовані існуючі на сьогодні методики дослідження ліквідності та платоспроможності вітчизняних підприємств. За результатами дослідження численних напрацювань визначено «найоптимальніші» на думку авторів трактування понять «ліквідність» та «платоспроможність» підприємства.

Авторами визначено мету, завдання та функції аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства. Було виявлено, що на сьогодні більшість вітчизняних науковців пропонують проводити їхнє дослідження у двох напрямках: аналізувати безпосередньо баланс підприємства і розраховувати певну сукупність відносних показників (коефіцієнтів).

Для більш глибокого дослідження ліквідності та платоспроможності підприємства, автори статті пропонують застосовувати методику аналізу, яка включає в себе: 1) аналіз ліквідності балансу підприємства, шляхом порівняння згрупованих за ступенем ліквідності активів з згрупованими за терміновістю погашення зобов'язаннями; 2) оцінку фінансового стану підприємства на дату складання звітності, у коротко- та довгостроковій перспективі із визначенням типу його сталості: абсолютного, нормального, передкризового (критичного) і кризового; 3) розрахунок і аналіз основних показників ліквідності (сума власного оборотного капіталу, коефіцієнти абсолютної, термінової та загальної ліквідності, коефіцієнти ліквідності запасів, коштів у розрахунках, співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованостей, мобільності активів та співвідношення активів); 4) розрахунок показників поточної платоспроможності (коефіцієнти забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами, загальної платоспроможності, фінансового левелі ризику, відновлення (втрати) платоспроможності, співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами, частка кредиторської заборгованості у власному капіталі і дебіторській заборгованості), інтегрального показника та загального показника платоспроможності. Також, автори пропонують доповнити аналіз ліквідності підприємства розрахунком значення показника «робочий капітал», який визначається двома методами «знизу» і «зверху».

На думку авторів, проведений аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства за цією методикою, дозволить послідовно і ґрунтовно дослідити платіжні засоби та зобов'язання підприємства, що стане міцною базою для розробки управлінських рішень в напрямку підвищення платіжної спроможності підприємства зокрема та зміцнення його фінансової дисципліни загалом.

Ключові слова: активи, баланс, зобов'язання, коефіцієнти, ліквідність, підприємство, платоспроможність, фінансовий аналіз, фінансова звітність, фінансовий стан.

Oksana LOPATOVSKA, Karina PONOMAROVA

Khmelnitsky Cooperative Trade and Economic Institute

MODERN METHODOLOGY OF LIQUIDITY AND SOLVENCY ANALYSIS OF THE ENTERPRISE

The article examines the defined and characterized currently existing methods of researching the liquidity and solvency of domestic enterprises. According to the results of the research of numerous studies, the "most optimal" interpretations of the concepts of "liquidity" and "solvency" of the enterprise were determined according to the authors.

The authors defined the purpose, tasks and functions of the analysis of liquidity and solvency of the enterprise. It was found that today the majority of domestic scientists propose to conduct their research in two directions: directly analyze the balance sheet of the enterprise and calculate a certain set of relative indicators (coefficients).

For a more in-depth study of the company's liquidity and solvency, the authors of the article suggest using an analysis methodology that includes: 1) analysis of the company's balance sheet liquidity, by comparing assets grouped by the degree of liquidity with liabilities grouped by maturity; 2) assessment of the company's financial condition as of the reporting date, in the short- and long-term perspective with determination of the type of its sustainability: absolute, normal, pre-crisis (critical) and crisis; 3) calculation and analysis of the main indicators of liquidity (the amount of own working capital, coefficients of absolute, term and total liquidity, liquidity coefficients of reserves, funds in accounts, the ratio of payables and receivables, the mobility of assets and the ratio of assets); 4) calculation of indicators of current solvency (coefficients of securing current assets with own working capital, total solvency, financial leverage (risk), restoration (losses) of solvency, ratio of net current assets to net assets, share of payables in equity and receivables), integral indicator and the general indicator of solvency.

Also, the authors suggest supplementing the analysis of the company's liquidity by calculating the value of the "working capital" indicator, which is determined by two methods "from below" and "from above".

According to the authors, the analysis of the company's liquidity and solvency using this method will allow a consistent and thorough investigation of the company's means of payment and obligations, which will become a solid basis for the development of management decisions in the direction of increasing the company's solvency in particular and strengthening its financial discipline in general.

Keywords: assets, balance sheet, liabilities, ratios, liquidity, enterprise, solvency, financial analysis, financial reporting, financial condition.

Постановка проблеми у загальному вигляді та

її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

На сьогодні ліквідність та платоспроможність підприємства є одними із найважливіших показників, які характеризують його фінансовий стан. Це пояснюється тим, що за сучасних умов є неможливим ставити конкретні цілі, аналізувати фінансові результати, виявляти відхилення від запланованих показників без управління ліквідністю і платоспроможністю суб'єкта господарювання щодо розміщених фінансових ресурсів, які в короткі строки мають перетворитися у гроші для забезпечення безперервного фінансування виробничих процесів.

Аналіз останніх досліджень чи публікацій

Методика аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства є об'єктом ретельної уваги багатьох науковців, як вітчизняних, так і закордонних. Вагомий внесок у дослідження теоретичних аспектів оцінки цих компонентів фінансового стану зробили такі вітчизняні вчені, як: Г. Ф. Азаренков, О. Я. Базилінська, І. А. Бержанір, Л. І. Бровко, Ю. С. Гришко, С. В. Дорогань-Гютюнник, Ю. Ю. Дьякова, Г. А. Іващенко, В. С. Клименко, О. В. Люта, О. В. Майборода, Т. О. Моруга, О. О. Олійник, І. П. Отенко, Л. О. Писаренко, Н. Г. Пігуль, С. М. Роговий, Н. Б. Теницька, Г. М. Терен, Ю. М. Гютюнник, С. М. Халатур, Р. А. Чемчикаленко та багато інших. Незважаючи на численні та значущі наукові дослідження в цьому напрямку, варто відмітити, що методичні підходи до удосконалення процесу дослідження ліквідності та платоспроможності підприємства залишаються недостатньо розробленими як в теоретичному, так і в практичному аспектах і потребують подальших досліджень в напрямку їхнього удосконалення.

Формулювання цілей статті

Мета статті полягає у поглибленні теоретичних знань щодо існуючих методичних підходів фінансового аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства.

Виклад основного матеріалу

Одними із найважливіших характеристик фінансового здоров'я будь-якого суб'єкта господарювання є його платоспроможність та ліквідність. Опрацювання значної кількості доробків вітчизняних науковців, дало можливість визначити найбільш точні визначення цих понять. Отже, під платоспроможністю підприємства варто розуміти його здатність своєчасно та в повному обсязі погашати взяті на себе короткострокові зобов'язання [1, с. 111]. В свою чергу, ліквідність підприємства являє собою його здатність покривати зобов'язання активами, строк перетворення яких у грошову форму відповідає строку погашення зобов'язань [2, с. 283].

Основною метою аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства є одержання найбільш інформативних параметрів, що відображають об'єктивну картину його фінансового стану щодо змін, які відбуваються в структурі активів і пасивів [3, с. 36].

Метою аналізу ліквідності та платоспроможності суб'єкта господарювання є не лише оцінка ліквідності його активів і джерел їхнього формування, а й те, щоб на основі цього аналізу розробити заходи, які уможливають покращення цих показників. Безпосередньо аналіз ліквідності балансу підприємства дозволяє виявити сильні та слабкі сторони в його фінансово-економічній діяльності та демонструє можливі напрямки для удосконалення фінансового стану підприємства загалом [4, с. 44].

Завданнями аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства є:

- ✓ оцінка ступеня спроможності своєчасно і в повному обсязі виконувати платіжні зобов'язання;
- ✓ визначення тенденцій змін та закономірностей розвитку показників ліквідності і платоспроможності;
- ✓ виявлення ситуації неплатоспроможності або запобігання можливості виникнення такої ситуації;
- ✓ дослідження існуючих факторів, що впливають на збалансованість та синхронність грошових потоків для забезпечення ліквідності та платоспроможності;
- ✓ визначення резервів щодо підвищення ефективності використання оборотних активів в процесі здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності та ін. [5, с. 16].

Основні функції аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства систематизовані на рис. 1.

Опрацювання наукової літератури дозволили зробити висновок, що на сьогодні не сформовано єдиного методичного підходу для аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства. Більшість вчених пропонують проводити дослідження в двох напрямках: аналізі ліквідності безпосередньо балансу підприємства і розрахунку певної кількості відносних показників.

Чемчикаленко Р. А., Майборода О. В. і Дьякова Ю. Ю. зазначають, що для оцінки міри ліквідності підприємства зазвичай використовуються наступні три методичні підходи:

- 1) розрахунок абсолютних показників (зокрема, наявного обсягу власного оборотного капіталу – ВОК);

2) агрегатний підхід (коли порівнюються між собою активи, згруповані в чотири групи за часом їх перетворення в грошову форму (A1–A4), з чотирма групами пасивів, згрупованими за терміновістю їх погашення (П1–П4));

3) коефіцієнтний підхід, зокрема з використанням комплексних (інтегральних) показників [7, с. 644].

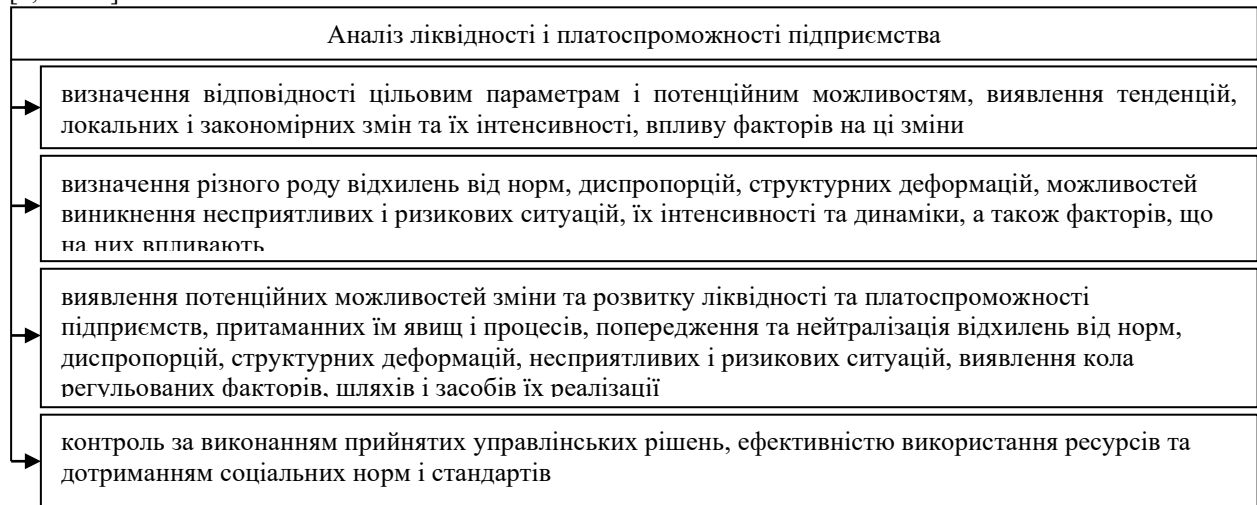

Рис. 1. Функції аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства [сформовано автором на основі: 6, с. 58]

Терен Г. М. в своїй публікації запропонував методика діагностування трьох видів ліквідності, а саме: ліквідності активів, ліквідності балансу та ліквідності підприємства (рис. 2).

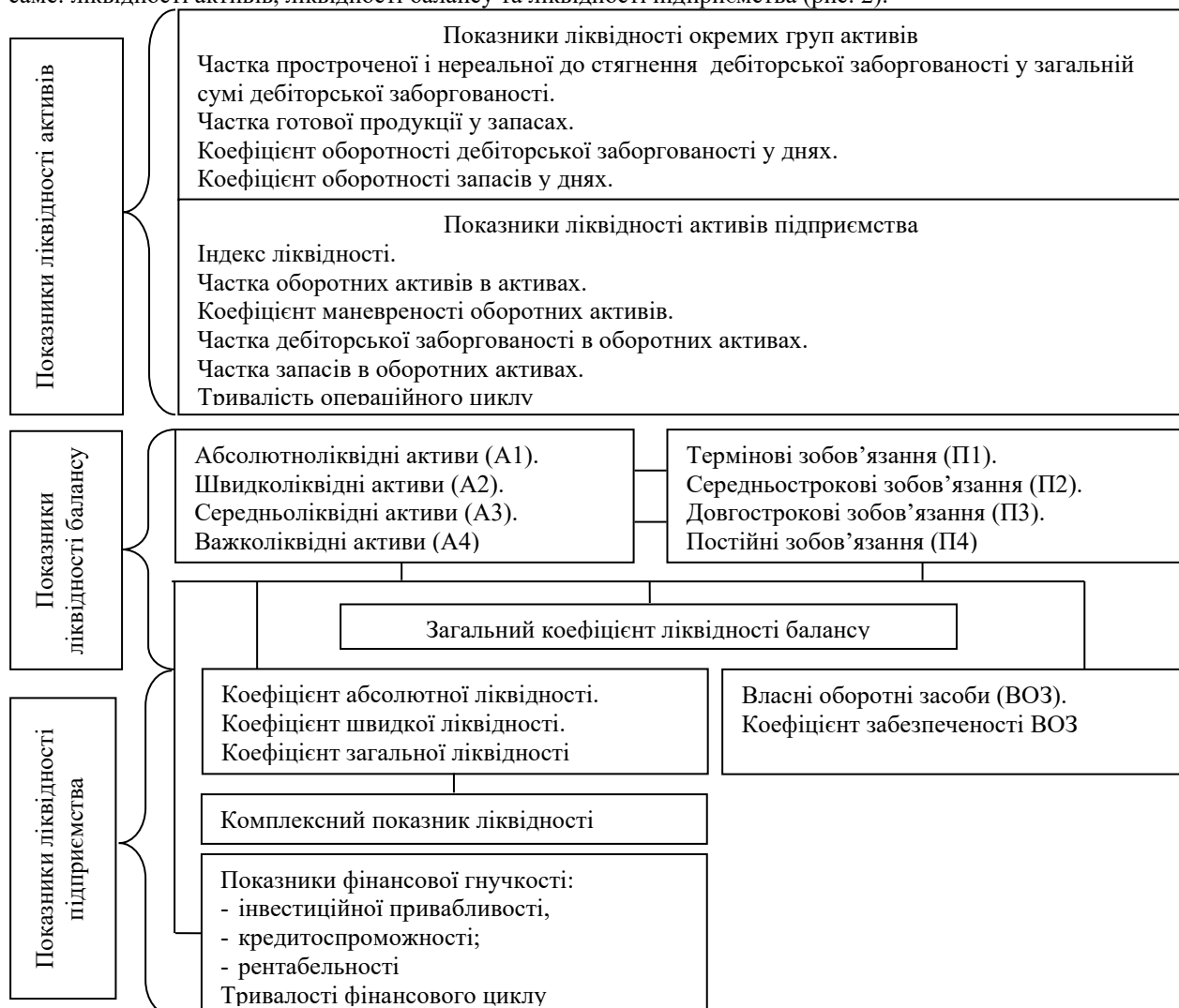

Рис. 2. Система показників аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства [8, с. 38]

Серед результатів досліджень варто виокремити напрацювання авторів Теницької Н. Б. та Гришко Ю. С. На нашу думку, їх підхід є більш широким і дає можливість діагностувати більше аспектів фінансового стану підприємства. Методика оцінки ліквідності і платоспроможності підприємства, на думку цих авторів, включає наступні пункти:

- ✓ аналіз ліквідності балансу підприємства;
- ✓ оцінка фінансового стану підприємства;
- ✓ розрахунок і аналіз основних показників ліквідності;
- ✓ розрахунок показників поточної платоспроможності, розрахунок інтегрального показника та загального показника платоспроможності [9, с. 374].

Вважаємо за доцільне зупинитися на більш детальному описі кожного з пунктів.

Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні активів, згрупованих за рівнем їхньої ліквідності, із зобов'язаннями, згрупованими за строками їхнього погашення [10, с. 86].

Методична послідовність аналізу ліквідності балансу включає п'ять етапів (рис. 3).

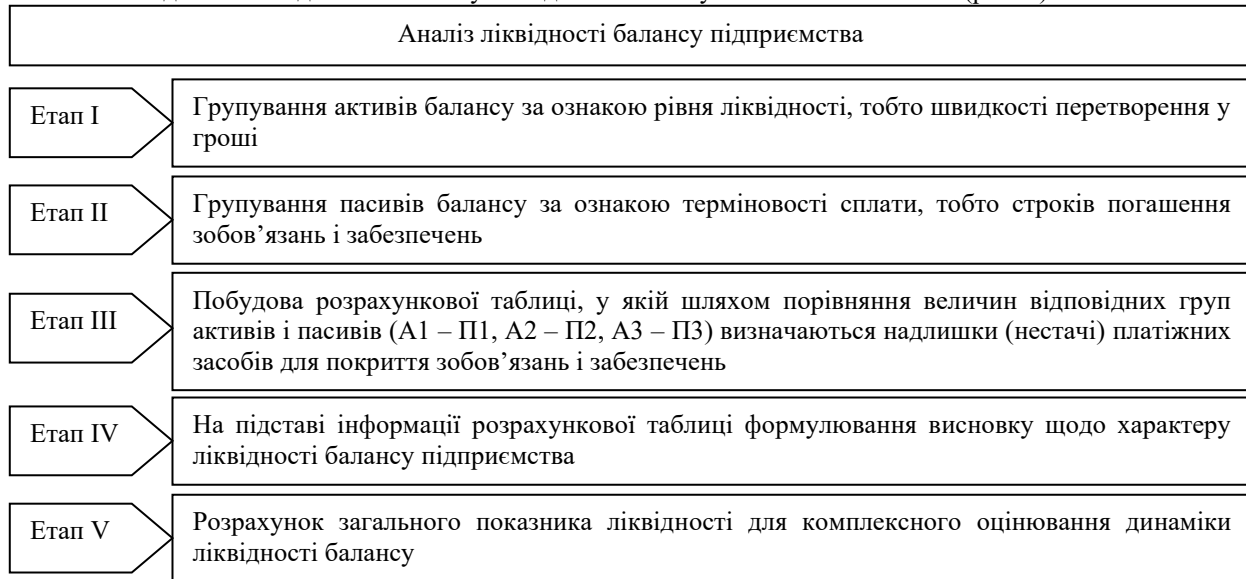

Рис. 3. Послідовність аналізу ліквідності балансу підприємства [сформовано на основі: 11, с. 143-145]

Групування активів та пасивів з метою аналізу ліквідності балансу підприємства представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Аналіз ліквідності балансу [сформовано автором на основі: 12, с. 69]

Актив		Пасив	
A1	найбільш ліквідні активи (грошові кошти та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції)	П1	найбільш термінові зобов'язання (кредиторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги))
A2	швидко реалізовані активи (готова продукція, векселі отримані, дебіторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги))	П2	короткострокові пасиви (короткострокові кредити і залучені засоби)
A3	повільно реалізовані активи (виробничі запаси, витрати майбутніх періодів, незавершене виробництво, інші оборотні активи)	П3	довгострокові пасиви (довгострокові кредити і зобов'язання)
A4	важко реалізовані активи (необоротні активи, крім довгострокових фінансових інвестицій)	П4	постійні пасиви (підсумок I розділу пасиву балансу)

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо: $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$, $A4 \leq П4$. Якщо виконується хоча б четверта нерівність, то дотримується мінімальна умова фінансової стійкості, тобто на підприємстві є в наявності власний оборотний капітал. Звичайно, бажаним є виконання усіх нерівностей.

З метою комплексної оцінки ліквідності балансу рекомендується визначити загальний показник ліквідності (ЗПЛ) [6, с. 58]:

$$ЗПЛ = \frac{A1 \times ВА1 + A2 \times ВА2 + A3 \times ВА3}{П1 \times ВП1 + П2 \times ВП2 + П3 \times ВП3} \quad (1)$$

де ВА та ВП – питома вага відповідних груп активів та пасивів в їх загальному підсумку.

Цей показник показує відношення суми всіх платіжних засобів до суми всіх платіжних зобов'язань з урахуванням їхньої ліквідності. Він дає змогу порівнювати баланс одного підприємства за різні періоди, баланси різних підприємств та визначати найбільш ліквідні баланси [10, с. 88].

Наступним етапом в аналізі ліквідності та платоспроможності підприємства, за Теницькою Н. Б. та Гришко Ю. С., є оцінка фінансового стану підприємства. На думку авторів, врахування ступеня ліквідності оборотних активів підприємства дозволяє оцінити його фінансовий стан як на дату складання звітності, так і на коротко- та довгострокову перспективу (табл. 2).

Таблиця 2

Оцінка фінансового стану підприємства з урахуванням ступеня його ліквідності [9, с. 375]

Тип сталості	На дату складання звітності	У короткостроковій перспективі	У довгостроковій перспективі
Абсолютний	$A1 \geq \Pi1$	$A1 \geq (\Pi1 + \Pi2)$	$A1 \geq (\Pi1 + \Pi2 + \Pi3)$
Нормальний	$(A1 + A2) \geq \Pi1$	$(A1 + A2) \geq (\Pi1 + \Pi2)$	$(A1 + A2) \geq (\Pi1 + \Pi2 + \Pi3)$
Передкризовий (критичний)	$(A1 + A2 + A3) \geq \Pi1$	$(A1 + A2 + A3) \geq (\Pi1 + \Pi2)$	$(A1 + A2 + A3) \geq (\Pi1 + \Pi2 + \Pi3)$
Кризовий	$(A1 + A2 + A3) \leq \Pi1$	$(A1 + A2 + A3) \leq (\Pi1 + \Pi2)$	$(A1 + A2 + A3) \leq (\Pi1 + \Pi2 + \Pi3)$

З метою оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства застосовуються система відносних показників. «Класичними» коефіцієнтами ліквідності можна вважати наступні три показники:

- ✓ коефіцієнт абсолютної (миттєвої) ліквідності (Кал);
- ✓ коефіцієнт швидкої (проміжної, суворой) ліквідності, або коефіцієнт кислотного тесту (Кшл);
- ✓ коефіцієнт поточної ліквідності (Кп) (коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт покриття, коефіцієнт загальної платоспроможності) [13, с. 170].

Однак, сучасні науковці в цьому питанні пішли значно далі, суттєво розширивши перелік коефіцієнтів, що дозволяє більш ґрунтовно діагностувати ліквідність і, відповідно, платоспроможність господарюючого суб'єкта.

Так, Клименко В. С. у своїх доробках при дослідженні ліквідності та платоспроможності підприємства пропонує розраховувати шість показників (табл. 3).

Таблиця 3

Показники ліквідності та платоспроможності підприємства [13]

№ з/п	Показник	Методика обчислення	Нормативне значення
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,2 – 0,4
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{\text{Оборотні активи - Запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,4 – 0,8
3	Коефіцієнт загальної ліквідності	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	1,5 – 2,0
4	Коефіцієнт маневреності	$\frac{\text{Оборотні активи - Поточні зобов'язання}}{\text{Власний капітал}}$	0 – 1
5	Чистий оборотний капітал	Оборотні активи – Поточні зобов'язання	>0 збільшення
6	Коефіцієнт платоспроможності	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	> 0,5

Однак, в дослідженнях Теницькою Н. Б. та Гришко Ю. С. їх нараховується дев'ять (табл. 4).

Таблиця 4

Показники ліквідності та платоспроможності підприємства [сформовано на основі: 9, с. 374]

№ з/п	Показник	Методика обчислення	Нормативне значення
1	Власний оборотний капітал, тис. грн.	Поточні активи – Поточні зобов'язання	Збільшення (позитивне значення)
2	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,2 – 0,3
3	Коефіцієнт термінової ліквідності	$\frac{\text{Грошові кошти} + \text{Високоліквідні оборотні активи} + \text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,7 – 0,8
4	Коефіцієнт загальної ліквідності	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	2,0 – 2,5

5	Коефіцієнт ліквідності запасів	$\frac{\text{Запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	–
6	Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках	$\frac{\text{Кошти у розрахунках}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	–
7	Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	$\frac{\text{Кредиторська заборгованість}}{\text{Дебіторська заборгованість}}$	–
8	Коефіцієнт мобільності активів	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Активи}}$	$\geq 0,5$
9	Коефіцієнт співвідношення активів	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Необоротні активи}}$	$> 1,0$

Оцінка поточної та довготермінової платоспроможності підприємства здійснюється за допомогою показників, перелік та методика обчислення яких відображені в табл. 5. Оцінка довготермінової платоспроможності проводиться за допомогою коефіцієнта фінансового левриджу (фінансового ризику).

Таблиця 5

Показники платоспроможності підприємства [сформовано на основі: 9, с. 375]

№ з/п	Показник	Методика обчислення	Нормативне значення
1	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	$\frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Оборотні активи}}$	$> 0,5$
2	Коефіцієнт загальної платоспроможності	$\frac{\text{Активи}}{\text{Зобов'язання}}$	$\geq 0,2$
3	Коефіцієнт фінансового левриджу (ризiku)	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Власний капітал}}$	$< 0,5$ Критичне значення = 1
4	Коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності	$\frac{K_{п1} + \frac{M}{T} \times (K_{п1} - K_{п0})}{2}$, де $K_{п0}$ – фактичне значення коефіцієнта поточної ліквідності на початок періоду; $K_{п1}$ – фактичне значення коефіцієнта поточної ліквідності на кінець періоду; M – період відновлення (втрати) платоспроможності, міс.; T – звітний період, міс.	Коефіцієнт відновлення > 1 – можливе відновлення платоспроможності протягом 6 місяців; якщо < 1 – відсутня така можливість; Коефіцієнт втрати < 1 – можлива втрата платоспроможності протягом 3 місяців
5	Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі і дебіторській заборгованості	$\frac{\text{Кредиторська заборгованість}}{\text{Власний капітал, доходи майбутніх періодів, дебіторська заборгованість}}$	Зниження
6	Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами	$\frac{\text{Чисті оборотні активи}}{\text{Чисті активи}}$	Збільшення

На завершальному етапі дослідження ліквідності і платоспроможності суб'єкта господарювання розраховується інтегральний та загальний показники платоспроможності щодо усіх зобов'язань (табл. 6).

Таблиця 6

Інтегральний показник та загальний показник платоспроможності щодо усіх зовнішніх зобов'язань [9, с. 375]

№ з/п	Показник	Методика обчислення	Характеристика
1	Інтегральний показник	$I_{п} = \frac{K_{ап}}{0,2} + \frac{K_{мп}}{0,5} + \frac{K_{зп}}{1,0}$	Нормативна величина показника має значення $> 3,0$, що свідчить про достатність рівня всіх складових його ознак
2	Загальний показник платоспроможності щодо усіх зовнішніх зобов'язань	$P_{з} = \frac{A1+0,5 \times A2+0,3 \times A3}{P1+0,5 \times P2+0,3 \times P3}$	Показник свідчить, які перспективи має підприємство щодо погашення усіх своїх боргів за залученими фінансовими ресурсами, як це вплине на формування нормативної величини залишків активів, що забезпечують безперебійну діяльність підприємства в межах визначеної потужності, якщо всі кредитори одночасно пред'являть йому свої вимоги

Базилінська О. Я. в своєму навчальному посібнику розглядає методику обчислення робочого

капіталу (власних оборотних коштів), як основного абсолютного показника ліквідності, який є досить поширеним в англо-американській практиці фінансового аналізу. Автор визначає робочий капітал (Net working capital) як величину оборотних активів, яка залишається у підприємства після розрахунків за його короткостроковими зобов'язаннями [10, с. 89].

Абсолютне значення робочого капіталу суб'єкта господарювання можна обчислити двома методами: «знизу» чи «зверху» балансу (рис. 4).

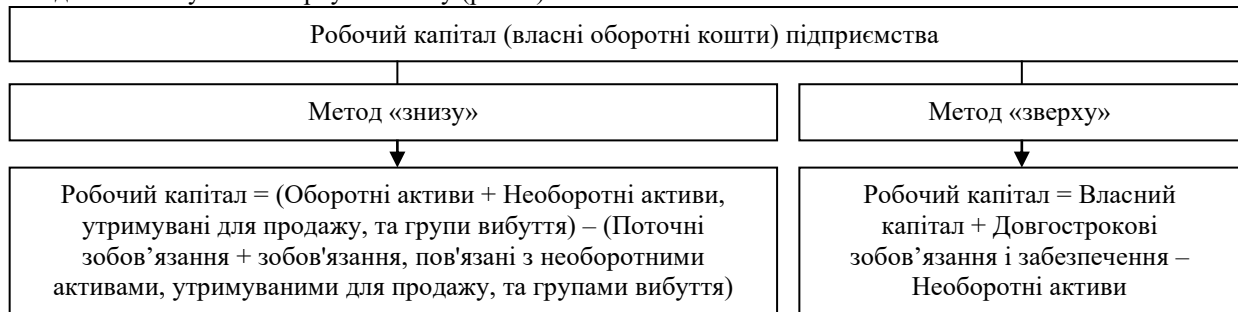

Рис. 4. Робочий капітал підприємства [сформовано на основі: 10, с. 89-90]

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Розглянута вище методика оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства, на наше переконання, дозволить послідовно та досить ґрунтовно дослідити ці надзвичайно важливі напрямки фінансового стану підприємства, діагностувати «слабкі» та «сильні» сторони у складі платіжних засобів та зобов'язань підприємства і стати важливим підґрунтям для розробки заходів для покращення його платіжної спроможності та забезпечить дотримання фінансової дисципліни.

Література

1. Міщук Г. Ю., Джигар Т. М., Шишкіна О. О. Економічний аналіз : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2017. 156 с.
2. Фінанси підприємств: навч. посіб. / за ред. Аніловської Г. Я., Висоцької І. Б. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
3. Олійник О. О., Роговий С. М. Фінансовий стан підприємства в контексті ліквідності та платоспроможності. *Агросвіт*. 2018. № 19. С. 34-38.
4. Бержанір І. А. Аналіз ліквідності як важливий етап оцінки фінансового стану підприємств. *Фінанси, учет, банки*. 2014. № 1 (20). С. 43-48.
5. Люта О. В., Пігуль Н. Г., Глядько К. Теоретичні засади управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2019. № 4. С. 14-23.
6. Халатур С. М., Бровко Л. І., Моруга Т. О. Методологія оцінки ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2017. № 12. С. 56-60.
7. Чемчикаленко Р. А., Майборода О. В., Дьякова Ю. Ю. Напрями підвищення ефективності оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. № 12. С. 642-648.
8. Терен Г. М. Система показників аналізу ліквідності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 8. С. 36-41.
9. Теницька Н. Б., Гришко Ю. С. Теоретичні аспекти оцінки платоспроможності підприємства в сучасних умовах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 5. С. 372-376.
10. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
11. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астрая», 2020. 434 с.
12. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.
13. Багацька К. В., Говорушко Т. А., Шеремет О. О. Фінансовий аналіз: підруч. Київ, 2014. 320 с.
14. Клименко В. С. Методика оцінки платоспроможності та ліквідності підприємства.

References

1. Mishchuk, G. Yu. Dzhigar, T. M. and Shishkina, O. O. (2017) *Ekonomichnyi analiz : navch. posib.* [Economic analysis: teaching. manual], NUVHP, Rivne, Ukraine.
2. Anilovska, G. Ya. and Vysotska, I. B. (2018) *Finansy pidpriyemstv: navch. posib.* [Enterprise finance: education. manual], LvDUVS, Lviv, Ukraine.
3. Oliynyk, O. O. and Rogovy S. M. (2018) "Financial condition of the enterprise in the context of liquidity and solvency", *Agroworld*, vol. 19. pp. 34-38.
4. Berzhanir, I.A. (2014) "Liquidity analysis as an important stage of assessing the financial condition of enterprises", *Finance, accounting, banks*, vol. 1 (20). pp. 43-48.

5. Lyuta, O. V. Pigul, N. G. and Gliadko K. (2019) "Theoretical principles of management of liquidity and solvency of enterprises", Bulletin of Sumy State University. "Economy" series, vol. 4. pp. 14-23.
6. Khalatur, S. M. Brovko, L. I. and Moruga, T. O. (2017) "Methodology for assessing the liquidity and solvency of agricultural enterprises", Economy and the state, vol. 12. pp. 56-60.
7. Chemchikalenko, R. A. Maiboroda, O. V. and Dyakova Yu. Yu. (2017) "Directions for improving the efficiency of assessing the liquidity and solvency of the enterprise", Economy and society, vol. 12. pp. 642-648.
8. Teren, H. M. (2016) "The system of indicators for the analysis of enterprise liquidity", Investments: practice and experience, vol. 8. pp. 36-41.
9. Tenytska, N. B. and Gryshko, Yu. S. (2015) "Theoretical aspects of assessing the solvency of an enterprise in modern conditions", Global and national economic problems, vol. 5. pp. 372-376.
10. Basilinska, O. Ya. (2009) *Finansovyi analiz: teoriia ta praktyka : navch. posib.* [Financial analysis: theory and practice: teaching. manual], Center for Educational Literature, Kyiv, Ukraine.
11. Tyutyunnyk, Yu. M. Dorohan-Pysarenko, L. O. and Tyutyunnyk, S. V. (2020) *Finansovyi analiz : navch. posib.* [Financial analysis: academic. manual], Astraya Publishing House, Poltava, Ukraine.
12. Otenko, I. P. Azarenkov, G. F. and Ivashchenko, G.A. (2015) *Finansovyi analiz : navch. posib.* [Financial analysis: academic. manual], HNEU named after S. Kuznetsa, Kharkiv, Ukraine.
13. Bagatska, K. V. Govorushko, T. A. and Sheremet, O. O. (2014) *Finansovyi analiz: pidruch.* [Financial analysis: tutorial], Kyiv, Ukraine.
14. Klymenko, V. S. Methodology for assessing the solvency and liquidity of the enterprise.